

Indhold

<i>Indholdsfortegnelse</i>	4
1. Indledning	13
2. Adgang til domstolene.....	57
3. EU-initiativer	69
4. Gældende ret og baggrunden herfor	105
5. Fremmed ret	173
6. Retsafgifter	237
7. Sagsomkostninger	249
8. Retshjælp	311
9. Fri proces og retshjælpsforsikring.....	349
10. Inkassoproses	401
11. Småsagsproces	425
12. Lovudkast med bemærkninger	463
<i>Bilag</i>	571

I kapitel 1 findes på side 17-47 et resumé af betænkningens kapitel 2-11 og på side 47-54 en oversigt over Retsplejerådets forslag.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning

1. Retsplejerådets kommissorium	13
2. Retsplejerådets sammensætning	15
3. Retsplejerådets arbejde	16
4. Resumé af betænkningens kapitel 2-11	16
5. Oversigt over Retsplejerådets forslag	47

Kapitel 2. Adgang til domstolene

1. Domstolenes opgaver i civile sager	57
2. Grundloven	58
3. Den Europæiske Menneskeretskonvention	59
3.1. Retsafgifter	60
3.2. Sagsomkostninger	61
3.3. Fri proces	62
4. Retsplejerådets bemærkninger	65

Kapitel 3. EU-initiativer

1. EU-samarbejdet om civilproces	69
1.1. Wien-handlingsplanen	70
1.2. Det Europæiske Råds møde i Tammerfors	71
1.3. Programmet om gensidig anerkendelse	73
1.4. Vedtagne og foreslåede foranstaltninger	75
2. Direktivet om retshjælp og fri proces	76
2.1. Direktivets anvendelsesområde	77
2.2. Direktivets krav til retshjælp og fri proces	79
2.3. Økonomiske betingelser for retshjælp og fri proces	82
2.4. Materielle betingelser for retshjælp og fri proces	83
2.5. Fremgangsmåden ved behandling af ansøgninger om retshjælp og fri proces	85
3. Europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav	88
4. Grøn bog om inkassoproses og småsagsproces	90
4.1. Oversigt	91
4.2. Inkassoproses	93
4.2.1. Nugældende nationale ordninger og behovet for et EU-initiativ	93
4.2.2. Inkassoprosens anvendelsesområde	94
4.2.3. Reglerne for proceduren	95
4.3. Småsagsproces	99
4.3.1. Nugældende nationale ordninger og behovet for et EU-initiativ	99
4.3.2. Småsagsprocessens anvendelsesområde	100
4.3.3. Processuelle forenklinger	101

Kapitel 4. Gældende ret og baggrunden herfor

1. Retsafgifter	105
1.1. Civile retssager	105

1.1.1. Historisk oversigt	105
1.1.2. Gældende ret	107
1.2. Fogedsager	109
1.2.1. Historisk oversigt	109
1.2.2. Gældende ret	110
2. Sagsomkostninger	111
2.1. Historisk oversigt	112
2.2. Retsplejelovens forarbejder	114
2.2.1. Hvem skal betale i første omgang?	114
2.2.2. Hvem skal endeligt betale?	114
2.2.3. Hvilke udgifter erstattes?	115
2.2.4. Solidarisk hæftelse	116
2.3. Retsplejelovens regler	117
2.3.1. Hvem skal betale i første omgang?	117
2.3.2. Hvem skal endeligt betale?	117
2.3.3. Hvilke udgifter erstattes?	118
2.3.4. Solidarisk hæftelse	118
2.3.5. Indispositive sager	118
2.3.6. Sikkerhedsstilling for sagsomkostninger	119
2.4. Anvendelsen af reglerne i praksis	120
2.4.1. Rettens beslutning om sagsomkostninger	121
2.4.2. Udmåling af et passende beløb til dækning af advokat- salær	122
2.4.3. Udgifter, der ikke dækkes	124
2.4.4. Sager af videregående betydning	124
2.4.5. Ophævelse af sagsomkostningerne	125
2.4.6. Sammenfatning	126
3. Retshjælp	127
3.1. Retshjælp ved domstolene	127
3.1.1. Historisk oversigt	127
3.1.2. Gældende ret	133
3.2. Retshjælp ved advokater	135
3.2.1. Historisk oversigt	135
3.2.2. Gældende ret	136
3.3. Private retshjælpsinstitutioner og advokatvagter	139
3.3.1. Historisk oversigt	139
3.3.2. Gældende ret	140
3.3.3. Advokatvagter	142
3.3.4. Private retshjælpsinstitutioner	143
3.4. Retshjælp i forvaltningsager	144
4. Fri proces	147
4.1. Historisk oversigt	147
4.1.1. Ældre ret	147
4.1.2. Retsplejeloven af 1916	148
4.1.3. Lovændringen i 1969	149
4.1.4. Lovændringen i 1988	152
4.2. Økonomiske betingelser	154
4.3. Rimelig grund til at føre proces	156
4.4. Fri proces, uden at de almindelige betingelser er opfyldt	160
4.5. Forholdet til retssager i udlandet og udenlandske parter	161

4.6. Virkningen af fri proces.....	161
4.7. Forholdet til retshjælpsforsikring	163
4.8. Kompetence til at meddele fri proces.....	164
4.9. Indispositive sager	165
5. Retshjælpsforsikring	166
5.1. Tvister dækket af retshjælpsforsikringen	167
5.2. Omkostninger dækket af retshjælpsforsikringen	168
5.3. Selvrisiko og forsikringssum	168
5.4. Processuelle betingelser	169
5.5. Forholdet til fri proces	170
5.6. Udgifterne til retshjælpsforsikring	171
6. Inkassoproses	171
7. Småsagsproces	172

Kapitel 5. Fremmed ret

1. Retsafgifter	173
1.1. Norge.....	173
1.2. Sverige	176
1.3. England	176
2. Sagsomkostninger	178
2.1. Norge.....	178
2.1.1. Tilkendelse af sagsomkostninger	178
2.1.2. Udmåling af sagsomkostninger	180
2.1.3. Solidarisk hæftelse	180
2.1.4. Betaling af sagsomkostninger direkte til en procesfuldmægtig	181
2.1.5. Forholdet mellem parten og dennes procesfuldmægtig ...	181
2.2. Sverige	181
2.2.1. Tilkendelse af sagsomkostninger	181
2.2.2. Udmåling af sagsomkostninger	182
2.2.3. Solidarisk hæftelse	183
2.2.4. Processuel succession	183
3. Retshjælp	184
3.1. Norge.....	184
3.1.1. Historisk oversigt	184
3.1.2. Offentlig retshjælp ved advokater	184
3.1.3. Offentlige retshjælpskontorer	189
3.1.4. Studenterretshjælp	191
3.1.5. Advokatvagter	191
3.1.6. Forbrugerkontorer	191
3.1.7. Sammenfatning og retspolitik	192
3.2. Sverige.....	195
4. Fri proces.....	195
4.1. Norge.....	195
4.1.1. Økonomiske betingelser	196
4.1.2. Rimelig grund til at føre proces	197
4.1.3. Fri proces til juridiske personer	200
4.1.4. Forholdet til retssager i udlandet og udenlandske parter .	200
4.1.5. Virkningen af fri proces	200
4.1.6. Forholdet til retshjælpsforsikring.....	203

4.1.7. Kompetence til at meddele fri proces	203
4.2. Sverige	204
4.2.1. Økonomiske betingelser	204
4.2.2. Rimelig grund til at føre proces	204
4.2.3. Fri proces til juridiske personer	206
4.2.4. Forholdet til retssager i udlandet og udenlandske parter .	206
4.2.5. Virkningen af fri proces	206
4.2.6. Forholdet til retshjælpsforsikring	207
4.2.7. Kompetence til at meddele fri proces	209
4.3. Finland	209
4.3.1. Økonomiske betingelser	209
4.3.2. Rimelig grund til at føre proces	210
4.3.3. Fri proces til juridiske personer	210
4.3.4. Forholdet til retssager i udlandet og udenlandske parter .	210
4.3.5. Virkningen af fri proces	210
4.3.6. Forholdet til retshjælpsforsikring	210
4.3.7. Kompetence til at meddele fri proces	211
4.4. England	211
4.4.1. Økonomiske betingelser	212
4.4.2. Rimelig grund til at føre proces	213
4.4.3. Fri proces til juridiske personer	222
4.4.4. Forholdet til retssager i udlandet og udenlandske parter .	222
4.4.5. Virkningen af fri proces	222
4.4.6. Forholdet til retshjælpsforsikring	224
4.4.7. Kompetence til at meddele fri proces	224
4.5. Tyskland	224
4.5.1. Økonomiske betingelser	224
4.5.2. Rimelig grund til at føre proces	225
4.5.3. Virkningen af fri proces	225
4.5.4. Forholdet til retshjælpsforsikring	225
4.5.5. Kompetence til at meddele fri proces	225
4.6. Holland	226
4.6.1. Økonomiske betingelser	226
4.6.2. Rimelig grund til at føre proces	226
4.6.3. Virkningen af fri proces	226
4.6.4. Kompetence til at meddele fri proces	226
4.7. Frankrig	226
4.7.1. Økonomiske betingelser	226
4.7.2. Rimelig grund til at føre proces	227
4.7.3. Forholdet til retssager i udlandet og udenlandske parter .	227
4.7.4. Virkningen af fri proces	227
4.7.5. Kompetence til at meddele fri proces	227
5. Inkassoprocess	228
5.1. Norge	228
5.2. Sverige	229
6. Småsagsproces	230
6.1. Norge	230
6.2. Sverige	231
6.3. England	233

Kapitel 6. Retsafgifter

1. Tidligere overvejelser	237
2. Retsplejerådets overvejelser	240
2.1. Relevante hensyn og delproblemstillinger	240
2.2. Retsafgifternes størrelse og beregning	242
2.2.1. Retsafgifternes størrelse	242
2.2.2. Retsafgifternes beregning	243
2.3. Betalingsprofilen for retsafgifterne	244
2.4. Retsafgifterne i ankesager	247

Kapitel 7. Sagsomkostninger

1. Relevante hensyn	249
2. Hovedprincippet for fordeling af sagsomkostninger	250
3. Fravigelse af hovedprincippet for fordeling af sagsomkostninger ..	253
3.1. Hver part bærer egne omkostninger (ophævelse af omkost-	
ningerne)	254
3.2. Delvis vundne sager	255
3.3. Forligte sager	260
3.4. Den tabende parts anerkendelse af kravet helt eller delvis	262
3.5. Indispositive sager	266
4. Udmålingen af sagsomkostninger	266
4.1. Andre udgifter end advokatsalær	266
4.2. Udgifter til advokatsalær	269
4.3. Faste omkostningsbeløb	285
4.4. Udgifter, som skyldes en parts culpøse forhold	287
5. Sager af videregående betydning	289
5.1. Forskellige tilfældegrupper	289
5.2. Parterne har samme reelle interesse i sagen	290
5.3. Parterne har ikke samme reelle interesse i sagen	291
5.4. Sagen har principiel betydning for andre sager	292
6. Sagsomkostninger ved appel	293
6.1. Omkostningerne ved appelsagen	293
6.2. Omkostningerne i foregående instans(er)	294
7. Afgørelsen om sagsomkostninger	296
7.1. Udskydelse af afgørelsen om sagsomkostninger	296
7.2. Afgørelser om sagsomkostninger under sagens gang	297
7.3. Høring af parterne	301
7.4. Begrundelse af afgørelser om sagsomkostninger	303
7.5. Aktindsigt	304
8. Forrentning af sagsomkostninger	304
9. Sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger	307
10. Sammenfatning	309

Kapitel 8. Retshjælp

1. Tidligere overvejelser	311
1.1. Advokatretshjælp og retshjælpskontorer	311
1.1.1. 1966-betænkningen	311
1.1.2. 1987-betænkningen	312
1.1.3. Småsagsudvalgets betænkning	312

1.2. Retshjælp ved domstolene	315
1.2.1. Retsplejerådets betænkning om behandling af sager af mindre værdi ved domstolene	315
1.2.2. Småsagsudvalgets betænkning	319
1.2.3. Retsplejerådets betænkning om reform af den civile retspleje I	320
2. Retsplejerådets overvejelser	321
2.1. Retshjælp ved domstolene	321
2.2. Retshjælp uden for domstolene	323
2.2.1. Finansiering af retshjælpen	323
2.2.2. Retshjælpens organisering	324
2.2.3. Retshjælpens funktion	330
2.2.4. Økonomiske betingelser og egenbetaling	338
2.2.5. Materielle betingelser for retshjælp	342
2.3. Retshjælp i administrative klagesager	348

Kapitel 9. Fri proces og retshjælpsforsikring

1. Grundlæggende principper	349
1.1. Adgang til domstolene	349
1.2. Behov for økonomisk bistand til at føre retssager	350
1.3. Fri proces eller retshjælpsforsikring	350
1.4. Forhåndsprøvelse af udsigt til medhold	353
1.5. Samordning af fri proces og retshjælpsforsikring	354
2. Fri proces	358
2.1. Indledning	358
2.2. Økonomiske betingelser	360
2.3. Rimelig grund til at føre proces	365
2.3.1. Oversigt	365
2.3.2. Udsigten til at få medhold i sagen	366
2.3.3. Sagens art	369
2.3.4. Sagsgenstandens størrelse	373
2.3.5. Størrelsen af de forventede omkostninger	374
2.3.6. Alternativer til retssag	375
2.4. Fri proces, uden at de almindelige betingelser er opfyldt	375
2.5. Virkningen af fri proces	376
2.6. Egenbetaling og delvis fri proces	379
2.7. Kompetencen til at meddele fri proces	382
2.8. Sammenfatning	389
3. Retshjælpsforsikring	392
3.1. Forholdet mellem retshjælpsforsikring og fri proces	392
3.2. Retshjælpsforsikringsbetingelserne	395

Kapitel 10. Inkassoprocess

1. Tidligere overvejelser	401
1.1. Tiden før og omkring retsplejeloven af 1916	401
1.2. Retsplejerådets betænkning om modernisering og forenkling af tvangsfuldbyrdelsen	402
1.2.1. Retsplejerådets forslag	402
1.2.2. Høringen over Retsplejerådets forslag	404

1.3. Småsagsudvalgets betænkning	405
1.4. Advokatrådets og Dommerforeningens forslag	407
2. Retsplejerådets overvejelser	409
2.1. Mål og rammer for en forenklet inkassoproses	409
2.2. Valg af model	410
2.3. Forslagets nærmere udformning	412
2.3.1. Oversigt	412
2.3.2. Anvendelsesområde	413
2.3.3. Indlevering af betalingspåkrav til fogedretten	414
2.3.4. Fordringshaverens valgmuligheder	415
2.3.5. Fogedrettens indledende kontrol	415
2.3.6. Forkyndelse af betalingspåkravet	416
2.3.7. Frist for skyldnerens indsigelser	416
2.3.8. Fogedrettens reaktion, når der ikke kommer indsigelser ..	417
2.3.9. Fogedrettens reaktion, når der kommer indsigelser	419
2.3.10. Retsafgifter	419
2.3.11. Omkostninger	420

Kapitel 11. Småsagsproces

1. Tidligere overvejelser	425
1.1. Retsplejeloven af 1916	425
1.2. Forbrugerkommissionens betænkninger	427
1.3. Retsplejerådets betænkning om behandling af borgerlige sager	428
1.4. Retsplejerådets betænkning om behandling af sager af mindre værdi ved domstolene	429
1.4.1. Retsplejerådets forslag	429
1.4.2. Høringen over Retsplejerådets forslag	430
1.4.3. Lovforslag nr. L 107 af 16. december 1980	431
1.5. Småsagsudvalgets betænkning	433
1.5.1. Småsagsudvalgets forslag	433
1.5.2. Retsplejerådets udtalelse om Småsagsudvalgets forslag ..	436
1.6. Advokatrådets og Dommerforeningens forslag	439
2. Retsplejerådets overvejelser	442
2.1. Indledning	442
2.2. Omkostningerne ved retssager	443
2.3. Forslagets nærmere udformning	446
2.3.1. Hovedprincipper	446
2.3.2. Anvendelsesområdet for småsagsprocessen	447
2.3.3. Stævning og svarskrift	454
2.3.4. Sagens forberedelse	454
2.3.5. Afslutning af forberedelsen	456
2.3.6. Domsforhandlingen	456
2.3.7. Sagsomkostninger	456
2.3.8. Fri proces og retshjælpsforsikring	458
2.3.9. Appel	459
2.4. Sammenhæng med andre reformprojekter	461

Kapitel 12. Lovudkast med bemærkninger

1. Lovudkast.....	463
2. Bemærkninger til lovudkastet	488

Bilag

1. Organisationer repræsenteret i Retsplejerådets følgegruppe	571
2. Retsafgifter	573
3. Retshjælp	575
4. Fri proces.....	589
5. Retshjælpsforsikring	595
6. Forholdet mellem Retsplejerådets forslag om fri proces og EF- direktivet om retshjælp og fri proces	599
7. Retsplejerådets udtalelse om Småsagsudvalgets betænkning.....	603
8. Notat om de økonomiske og administrative konsekvenser af Retsplejerådets forslag	613